

**LEIDSCHENDAM-
VOORBURG**

Verbindend aan de Vliet

Verkiezingsprogramma CDA Leidschendam, Voorburg en Stompwijk 2022-2026

Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Inleiding

Het CDA Leidschendam-Voorburg heeft veel ideeën voor onze gemeente die we graag met u en jou delen en waar we u en jullie bij nodig hebben. In dit verkiezingsprogramma vindt u de belangrijkste onderwerpen die wij als CDA zien in onze gemeente en wat wij op die onderwerpen de komende jaren willen bereiken samen met u, met vertegenwoordigers van wijken, scholen, kerken, vrijwilligersorganisaties, en ondernemers. Maar ook samen met andere politieke partijen, het college en gemeenteambtenaren. Want dat is het CDA. We doen het samen, met elkaar en voor elkaar. We zijn samen verantwoordelijk.

We hebben ons best gedaan om te zeggen wat we willen maar ook wat we niet willen, zodat het duidelijk is waar CDA voor staat in deze gemeente. Want, u heeft straks wat te kiezen.

Waar staan wij voor? Het CDA in Leidschendam-Voorburg:

- ✓ **Is betrouwbaar.** De fractie is aanspreekbaar op de principes van het CDA en de punten uit het verkiezingsprogramma. En we gaan zorgvuldig om met het geld dat we met elkaar opbrengen via belastingen en andere heffingen;
- ✓ **Lost problemen op.** Met u. Het CDA wil minder beleid en een meer praktische uitvoering. Het CDA vindt het uitvoeren van plannen een absolute prioriteit. Dat betekent inzetten op snelle(re) besluiten nemen. Vooral als het gaat om bouwen en wonen. Waar het kan, doen we dat samen met bewoners. En we maken duidelijk wanneer we toegeven om tot oplossingen te komen, want dat is belangrijker dan altijd vast proberen te houden aan het eigen gelijk;
- ✓ **Is er voor u:** Voor het CDA begint én eindigt politiek met u en jou. De gemeente Leidschendam-Voorburg geeft alle inwoners en organisaties de ruimte en de mogelijkheden om te doen wat ze willen en kunnen doen. En helpt waar dat kan. De gemeente en het gemeentebestuur zijn dienstbaar aan hun inwoners;
- ✓ **Is solidair:** Bij het CDA staat sinds jaar en dag de gemeenschap centraal, niet enkel het individu. De betrokkenheid van inwoners bij hun stad, hun school, hun buurt, hun kerk, hun bedrijf of hun sportvereniging. Dat maakt een samenleving de moeite waard, ook in Leidschendam- Voorburg: we leven samen. We houden oog voor en rekening met inwoners die minder goed kunnen meekomen.
De gemeente heeft als lokale overheid een bijzondere **verantwoordelijkheid** als schild voor de zwakkeren. Denk aan het belang van goede diensten en voorzieningen, zoals de toegankelijkheid voor mindervaliden, mensen met een laag inkomen, vluchtelingen, en mensen zonder internet en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- ✓ **Is er voor nu en later:** Het gaat niet alleen om minder geluidsoverlast, betere afvalvoorzieningen en geen gedoe met bereikbaarheid nu. Het gaat ook om wat we nu kunnen doen voor duurzame gemeente, een betere opbouw van de woningmarkt en gezonde financiën in de gemeente voor over tien en twintig en zelfs dertig jaar. Zodat onze kinderen ook met plezier in onze gemeente kunnen wonen.

...voor nu...

Leidschendam-Voorburg is een prachtige gemeente om in te wonen en te werken. We hebben natuur en water en in Zuid-Holland zitten we overal dichtbij. We hebben bedrijven, we hebben de splinternieuwe *Mall of the Netherlands* en sfeervolle lokale winkelcentra, goede horeca en drie kernen waar we wonen, jong en oud en met allerlei achtergronden. Allemaal onderwerpen die nú spelen en die nú om keuzes en oplossingen vragen. Hoe lossen we de verkeersoverlast van de *Mall of the Netherlands* op, zodat we met recht trots kunnen zijn op dit winkelaanbod, de horeca en de werkgelegenheid? Hoe kunnen de inwoners en ondernemers gebruikmaken van de wegen en het openbaar vervoer terwijl we ook zorgen dat de overlast (geluid, fijnstof, verkeersveiligheid) aangepakt wordt, zodat we hier veilig en gezond kunnen leven? Hoe pakken we het urgente woningtekort aan, zonder de natuur aan te tasten en de leefbaarheid op peil te houden? Hoe genieten we van elkaar in onze buurten zonder dat we elkaar overlast bezorgen? Hoe kunnen we ons veilig blijven voelen?

...én voor later

Als we iets verder kijken dan de komende vier jaar, dan weten we dat de ontwikkelingen die we nu al zien, steeds meer met elkaar te maken hebben. Onze bevolking blijft immers groeien, maar er zijn niet genoeg woningen in onze gemeente. Ons leefklimaat (schone lucht, voldoende natuur) komt steeds meer onder druk en jaarlijks overlijden mensen in onze gemeente door luchtvervuiling. Bedrijven en inwoners gaan over naar groene energie, maar waar komt deze energie vandaan, en wie betaalt het? En onze bevolking groeit niet alleen, de samenstelling verandert ook: meer culturen, meer eenpersoonshuishoudens, kortom: andere wensen en behoeften. Onze buurgemeenten hebben dezelfde wensen en problemen en al deze ontwikkelingen hebben geld nodig, of ruimte, of beide.

Het CDA wil daarom heel actief iedereen uitnodigen mee te denken wanneer de gemeente in 2022 een nieuwe omgevingsvisie gaat ontwikkelen, waarbij we twintig á dertig jaar vooruitkijken en waar we kijken hoe we al de wensen van de inwoners ook in de toekomst waar kunnen maken: onze wens voor een groene, levendige woon- en werkgemeente, de lokale energiestrategie en de overgang naar gasvrij wonen, een sterke economie en ruimte voor het MKB, een goede bereikbaarheid en het werken aan onze veiligheid.

Hieronder vindt u hoe wij denken over de thema's **bestuur met en voor de inwoners, leefbaar wonen, veiligheid, bereikbaarheid, duurzaamheid, economie en energietransitie, jong en oud, en over de relatie met de randgemeenten**. Alles is belangrijk, maar niet alles is urgent. En de afgelopen corona-periode heeft ons nog eens met de neus op de feiten gedrukt hoe veranderlijk een coalitieakkoord kan zijn. Daar hebben we ook in de toekomst mee te maken¹.

¹ Onze standpunten op de overige onderwerpen kunt u daarom op de website vinden, <https://www.cda.nl/zuid-holland/leidschendam-voorburg>.

1. Bestuur met en voor de inwoners

Vertrouwen in de overheid, landelijk en lokaal, staat onder druk. Ondanks de welvaart in ons land is er sprake van boosheid en onzekerheid in de maatschappij, zeker ook in de tijd die achter ons ligt en waarin corona leidde tot extra angst, zorgen en een gevoel van onmacht. Veel mensen ervaren de samenleving en de overheid als complex, oneerlijk en onpersoonlijk en twijfelen over de toekomst van de zorg, de economie en het klimaat. Corruptieschandalen, informatie die niet wordt gedeeld, het gevoel dat politici er vooral zitten voor zichzelf of voor een achterban die het toch al goed voor elkaar heeft – het leidt allemaal tot de gedachte dat de overheid er niet voor ze is.

Het CDA vindt dat de overheid (en dus ook de gemeente) er is om samenleven mogelijk te maken. De gemeentelijke overheid is dienstbaar aan de inwoners van onze gemeente. Dat is leidend voor onze ideeën. We willen een betrouwbare overheid die heldere grenzen stelt en onrecht bestrijdt. We zetten in op betrokken inwoners om de onderlinge verbondenheid te versterken. In de hulp van de overheid moet de menselijke maat weer zichtbaar en voelbaar worden gemaakt.

We zetten in op nieuwe vormen van gemeentebestuur waarbij niet persé een coalitie wordt gevormd, maar waarbij de gekozen raadsleden tot een gemeenteprogramma komen met algemene afspraken voor de komende 4 jaar (het gemeente akkoord)². Niet alles wordt vooraf dichtgetimmerd. Inwoners en alle partijen doen mee waar het kan, we willen dat het gemeentebestuur en de ‘oppositie partijen’ samen werken. Tegelijkertijd wordt er bestuurd binnen heldere budgetafspraken en begrotingsregels.

Het CDA wil open en eerlijk bestuur:

- ✓ Besluitvorming vindt in het openbaar plaats,
- ✓ Een fractie die bekend staan als constructief en betrouwbaar;
- ✓ Als we een programmapunt of wens niet kunnen uitvoeren, dan leggen we uit waarom dat niet kan;
- ✓ We staan voor onafhankelijke lokale journalistiek en we willen investeren in lokale en regionale media die te kampen hebben met teruglopende abonnementen en reclame-inkomsten. Dit kan bijvoorbeeld door een gemeentelijk fonds waarmee initiatieven van lokale media worden gestimuleerd;
- ✓ We zetten in op een mogelijk gemeenteakkoord in plaats van een coalitieakkoord;
- ✓ We maken plannen die ook betaalbaar zijn en maken hier keuzes in;
- ✓ We zetten in op verbetering van de gemeentelijke bereikbaarheid, zodat burgers en ondernemers snel door de juiste ambtenaren geholpen worden.

2

<https://eenvandaag.avrotros.nl/amp/een-regeerakkoord-op-hoofdpijnen-veel-gemeenten-werken-er-al-jaren-mee-e-r-is-zoveel-meer-ruimte-voor-debat/>

Het CDA heeft een betrokken en toegankelijke fractie:

- ✓ Een fractie die betrokken is door regelmatig contact te zoeken met de achterban, de wijken, de inwoners, de maatschappelijke en culturele organisaties, maar snapt dat luisteren niet altijd hetzelfde is als gelijk geven;
- ✓ Heldere en begrijpelijke taal in de communicatie van overheid naar inwoners, online en offline in begrijpelijk Nederlands;
- ✓ Raadsleden die bereikbaar zijn voor de inwoners van onze gemeente; CDA-raadsleden hebben een openbaar e-mailadres, een maandelijks inloopspreekuur en reageren binnen een week;
- ✓ Collegen dienen eveneens goed bereikbaar te zijn (e-mailadres en spreekuur). De portefeuillevindeling dient logisch en duidelijk te zijn, zodat inwoners weten bij welke wethouder men moet zijn. De contactgegevens en portefeuillevindeling van het college van burgemeester & wethouders staan op de website van de gemeente vermeld.
- ✓ Ruimte voor eigen initiatieven, onder meer door actief inwoners om commentaar te vragen, bijvoorbeeld bij inrichting publieke ruimte, energie, zorg of veiligheid in de wijk;
- ✓ We zijn er voor de hele gemeente, niet alleen voor onze eigen achterban, onze uitgangspunten sluiten niemand uit;
- ✓ We gaan door met programma's zoals de cursus 'Politiek actief', en bieden deze aan verschillende bevolkingsgroepen in onze gemeente.

Het CDA wil een wijkgerichte aanpak:

- ✓ Meer ondersteuning en betrokkenheid voor de wijk- en dorpsraden en -verenigingen;
- ✓ Digitaal burgerpanel introduceren op wijkniveau om te weten wat daar speelt;
- ✓ We versterken de rol van de wijkregisseurs naar voorbeeld van de stadsmariniers in Rotterdam waardoor er een betere verbinding tussen burgers en gemeente plaatsvindt wijk;
- ✓ We geven de wijkagent de ruimte om met de inwoners aan de veiligheid in de wijk te werken en daar waar mogelijk willen we in iedere wijk een wijkagent die hierop aanspreekbaar is;
- ✓ We gaan experimenteren met een wijkraad. Via de wijkraad kunnen bewoners, organisaties en ondernemers bij de gemeente aandacht vragen voor dingen die in de wijk spelen en die zij belangrijk vinden. De wijkraad brengt verschillende groepen in de wijk samen, luistert naar wat er in de wijk leeft en zorgt ervoor dat iedereen in de wijk mee kan doen. De wijkraad krijgt een vooraf te bepalen passend budget over vooraf te bepalen wijkgebonden onderwerpen;
- ✓ Een gemeente die zich actief inzet zodat inwoners meedenken en meepraten (burgerparticipatie). De gemeente maakt een jaarlijks participatieplan waarin per project is aangegeven op welke wijze inwoners kunnen participeren. Hierbij wordt door de gemeente maximale ruimte voor burgerparticipatie geboden, met behoud van ieders eigen rol en verantwoordelijkheid;

- ✓ Inwoners houden het 'recht om uit te dagen' en hebben daarmee de mogelijkheid bij de gemeente een ander voorstel in te dienen om een bepaalde dienst, voorziening of ruimtelijk plan in te vullen;
- ✓ Het wordt makkelijker voor inwoners om zelf met voorstellen voor hun wijk te komen (een burgerinitiatief in te dienen);
- ✓ De gemeente moedigt inwoners aan om een burgerinitiatief in te dienen door hen actief te informeren over deze mogelijkheid. Ze geeft daarbij niet perse de hardste schreeuwer gelijk;

Het CDA betreft daarbij jonge inwoners:

- ✓ Er wordt door de gemeente geïnvesteerd in het oplossen van de grote problemen zoals gevoelens van eenzaamheid, obesitas etc. die de gemeentelijke constateert;
- ✓ Er komt een jeugdburgemeester met een jongerenraad, die zich met de burgemeester inzet om de gemeente en de jeugd dichter bij elkaar te brengen. Zij krijgen hiervoor een passend budget;

Het CDA houdt oog voor waarden en normen:

- ✓ We betrekken kerken en maatschappelijke instellingen bij de ontwikkeling van het jongeren- en het sociaal beleid;
- ✓ Het CDA wil dat de gemeente zich inzet voor de maatschappelijke stage door dit te ondersteunen met budget. Samen met scholen en instellingen zoekt de gemeente naar een zinvolle invulling van deze stage;
- ✓ De naturalisatie dag waarop nieuwe inwoners van de gemeente de Nederlandse nationaliteit krijgen uitgereikt, wordt vaker georganiseerd;
- ✓ Ook jongeren die 18 jaar zijn geworden, krijgen voor deze gemeentelijke 'burgerschap dag' een uitnodiging;
- ✓ Voor mensen in de laatste levensfase moet er goede zorg en ondersteuning zijn en moet er aandacht zijn voor zingevingvragen.

2. Leefbaar wonen

Wonen is een onderwerp waar veel mensen zich zorgen over maken in Leidschendam-Voorburg. We willen wonen in een goede woning in een prettige en groene omgeving. We weten allemaal hoe lang je op de wachtlijst moet staan voor een sociale huurwoning en iedereen kent wel een starter die met de handen in het haar zit op zoek naar een woning. Er is een groot tekort aan woningen in met name het sociale en middensegment. Door de lage rentes zijn de prijzen op de woningmarkt enorm gestegen. De wijken waar veel koopwoningen zijn worden juist alsmaar duurder, wat zorgt voor een steeds grotere tweedeling in onze gemeente. Het thema 'wonen' speelt ook bij veel bewoners die erover denken hun woning te verduurzamen maar opzien tegen de hoge kosten hiervan.

Tegelijkertijd betekent het extra bouwen van woningen ook dat je na moet denken over locaties waar je wilt bouwen en de bereikbaarheid in de gemeente. Die twee gaan hand in hand. We staan voor een groene, aantrekkelijke woongemeente, waarbij we kiezen voor binnenstedelijke verdichting. Maar we realiseren ons ook dat alleen hoogbouw tot weerstand leidt. Het CDA wil daarom de ruimte behouden om een bijdrage te kunnen leveren aan de groeiende woningbehoefte. De gemeente dient dan ook, samen met provincie en het rijk, de regie op de volkshuisvesting op zich te nemen. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Omdat we bij wonen veel samen moeten doen met omliggende gemeenten, het rijk en de bouw leent dit thema zich niet voor het snelle scoren. Maar dat neemt niet weg dat we weten waar we naartoe willen:

- ✓ We zien het grote tekort en willen meer bijbouwen;
- ✓ Bij nieuwbouwlocaties zetten we in op een mix van woningen in het sociale-, midden- en duurdere segment;
- ✓ We onderzoeken de mogelijkheden om aan de randen van de gemeente, of in het buitengebied van Stompwijk kleinschalige of flexibele woningbouw te kunnen realiseren;
- ✓ We geven bewoners uit respectievelijk Leidschendam, Voorburg en Stompwijk voorrang op een sociale huurwoning en pakken dit dus plaatsgebonden aan. Hierover gaan we in gesprek met de regio omdat we weten dat we dit niet alleen kunnen. We willen prettige, veilige en gemengde wijken. In wijken met veel sociale huurwoningen en veel sociale problematiek willen we geen extra sociale huurwoningen toevoegen;
- ✓ We willen een gezonde gemeente waarbij sociale huur geen stigma heeft maar goed door de gemeente heen is gevlochten;
- ✓ We streven naar 30% sociaal, 30% middensegment en 40% overig bij nieuwbouw in onze gemeente. Met middensegment bedoelen we: huurwoningen in het middensegment (tussen de 800 en 1200 Euro) en koopwoningen die bereikbaar zijn voor starters. Het grondprijsbeleid moet hierop aangepast worden. En nog beter is het als we hierover regionale afspraken kunnen maken;

- ✓ We waken voor 'nep-sociale' huur waarbij kleine ruimtes voor veel geld in het middensegment worden verhuurd;
- ✓ We realiseren woningbouw in Stompwijk, zodat Stompwijkers daar kunnen blijven wonen en Stompwijk een vitale kern binnen onze gemeente blijft;
- ✓ We maken duidelijke keuzes binnen de kaders van de omgevingsvisie die volgend jaar wordt vastgesteld, zetten in op een duidelijk woonprogramma waarin expliciet wordt gemaakt waar we willen bouwen, en maken gebruik van doelgroepenverordeningen waar nodig;
- ✓ In het Versterkingsprogramma Leidschendam-Noord willen we experimenteren met woningcorporaties. Onder het motto 'Samen sta je Sterker' gaan we woningcorporaties aansporen om in complexen met sociale problematiek hechte gemeenschappen te laten ontstaan door het oprichten van woongroepen. Een woongroep is een hechte groep van huurders die samen in een complex wonen en zelf mogen bepalen hoe ze vormgeven aan hun leefgemeenschap. Zo mogen ze samen activiteiten organiseren en zo hebben ze binnen de regels invloed op wie de nieuwe huurders worden. Op deze manier leren bewoners elkaar beter kennen en geef je ze meer invloed op hun leefomgeving. Als mensen elkaar leren kennen neemt eenzaamheid af en kunnen bewoners elkaar beter ondersteunen. Bijvoorbeeld bij eenzaamheid onder senioren of jongeren. Of bij de zorg voor de kinderen;
- ✓ Wij willen meer variatie in het aanbod van woonvormen voor ouderen in de nabijheid van voorzieningen. Hofjes en kleinschalige appartementencomplexen kunnen een aantrekkelijk alternatief voor ouderen zijn, die wel op zichzelf willen blijven wonen, maar niet langer de zorg voor een heel huis willen hebben;
- ✓ We willen dat in de komende jaren in het versterkingsprogramma voor Leidschendam-Noord wordt gewerkt aan een kansrijke toekomst voor alle inwoners. Jeugd en onderwijs, financiële zelfredzaamheid en fijn en veilig wonen zijn daarbij de belangrijkste thema's voor dit gebied.
- ✓ Om de doorstroom van 'empty nesters' en senioren te bevorderen zetten we vooral in op driekamerwoningen, idealiter met lift en in de buurt van voorzieningen;
- ✓ Succesvolle initiatieven zoals de 'voorschuiфregeling', waarbij ouderen in een zorgcomplex met voorrang door kunnen schuiven, stimuleren we ook elders in de gemeente;
- ✓ Met vastgoedondernemers gaan we het gesprek aan hoe zij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid kunnen nemen. Partijen die proactief meedenken om hoge huurprijzen en verkamering te voorkomen en tegelijkertijd mogelijkheden voor starters vergroten, worden door de gemeente beloond. De gemeente zou veel meer moeten meekijken bij de toewijzing van nieuwe woningen. Beleggers kopen vaak een of meer woningen (in plukjes) en gaan die (duur) verhuren;
- ✓ Het CDA voert een zelfbewoningsplicht in voor huizen beneden de vijf ton. Ook nemen we een zelfbewoningsplicht op in de prestatieafspraken met woningcorporaties. Zelfbewoningsplicht betekent dat de huizen niet zomaar kunnen worden opgekocht door investeerders, die de huizen splitsen en duur gaan verhuren;

- ✓ We onderzoeken de mogelijkheid tot het invoeren van een verhuurverbod, doorverkoop verbod en/of speculatieverbod voor particuliere beleggers en vastgoedondernemers;
- ✓ We gaan de mogelijkheden onderzoeken om meer dakbebouwing toe te staan. Waar dit veilig en verantwoord kan, willen we dakbebouwing toestaan.

3. Bereikbaarheid

Ontwikkelingen in onze gemeente als het toenemend aantal woningen, verduurzaming, het hoge aantal ZZP'ers en MKB'ers en de energietransitie zijn van grote betekenis voor het vervoer en bereikbaarheid. Goede bereikbaarheid stelt mensen in staat om te mee te doen in de samenleving en draagt bij aan verbetering van de leefomgeving. Om iedereen ook in de toekomst veilig naar school, werk of winkel te kunnen laten gaan, moet er een bereikbaarheidsplan worden gemaakt voor Leidschendam – Voorburg, waarbij we de verkeersstromen over de hoofdwegen leiden. De toegangswegen naar de *Mall of the Netherlands* verdienen een stevige aanpak. Op dit moment wordt het doorgaand verkeer te veel belemmerd en is er te veel verkeersoverlast. Bijvoorbeeld op de Noordsingel, Leidschendam-Zuid en Centrum. Een extra oeververbinding is politiek niet haalbaar gebleken. Tegelijkertijd zijn er de komende jaren woningbouwontwikkelingen in Leidschendam-Zuid en -Centrum en Klein Plaspoelpolder. Een bereikbaarheidsplan vraagt om veilige en duurzame wegen, openbaar vervoer, fiets/wandel paden (infrastructuur) waarbij we rekening houden met de leefbaarheid. We denken daarbij ook aan goede bereikbaarheid en een eerlijk parkeerbeleid.

Elementen van dit bereikbaarheidsplan zijn in elk geval:

- ✓ Om de verkeersoverlast bij de *Mall* tegen te gaan, gaan we op korte termijn aan de slag met actieve spreiding in bezoektijden, gratis tramvervoer vanaf tramhaltes op de lijn naar Delft met veel parkeerruimte, actief vervoer met buslijn 46 promoten en parkeer voorrang bij reservering van tijdsblok voor aankomst;
- ✓ De bereikbaarheid van Leidschendam-centrum en Leidschendam-Zuid, blijft, zeker ook door toekomstige bouwontwikkelingen in het gebied, onder druk staan, terwijl het aantal gemotoriseerde verkeersbewegingen over de Sluisbrug gereduceerd dient te worden. We treffen daarom maatregelen om de bestaande infrastructuur beter te benutten en minder gemotoriseerde verkeersbewegingen te realiseren, waarbij we niet kiezen voor selectieve toegang;
- ✓ Bereikbaarheid is van groot belang voor ons lokale MKB; we informeren ze tijdig over verkeersproblematiek en grote infrastructurele projecten (bijvoorbeeld de N14 waar intensief aan wordt gewerkt) en betrekken ze bij het anticiperen hierop;
- ✓ Auto's bestemd voor een winkelcentrum horen niet thuis in een woonwijk, we zetten in op goede P & R verbindingen voor de bezoekers;
- ✓ Uitgangspunt is dat parkeren in onze gemeente gratis blijft. Aanpassingen in het parkeerbeleid komen in samenspraak met bewoners tot stand, waarbij een vergunningensysteem niet mag leiden tot het gevoel dat bewoners betalen voor parkeren;
- ✓ We onderzoeken of lijn 6 vanaf de Dillenburgsingel doorgetrokken kan worden naar de Star;

- ✓ Op de Damlaan en Damhouderstraat zijn auto's te gast. Deze straten zijn niet bedoeld als sluiproute;
- ✓ De Van Ruysdaellaan en de aansluitende nauwe toegang tot tennispark Overdam en de overige daar aanwezige sportverenigingen (o.a. Cartouche) worden heringericht;
- ✓ Deelscooters zijn een duurzame en met name voor jongeren een welkome aanvulling op het vervoersaanbod. Er komen aparte parkeerplaatsen voor deel-scooters: op die manier staan ze niet lukraak in de wijk. Hier wordt ook op gehandhaafd;
- ✓ Er komen (nog meer) parkeergelegenheden/ parkeergarages bij de kleinere winkelcentra. Hier mag gemeentelijk geld aan besteed worden;
- ✓ We willen meer goede fietsparkeerplekken in de wijk, bij winkelcentra en OV-knooppunten, zodat fietsen veilig gestald kunnen worden;
- ✓ We onderzoeken hoe de ov-verbindingen naar Leidschendam Zuid/ park Leeuwenbergh en Damcentrum verbeterd kunnen worden;
- ✓ Er wordt meer gecontroleerd op snelheid op de doorgaande wegen en het gebruik van zogenoemde "sportuitlaten", die meer dan de wettelijk toegestane decibellen veroorzaken.

4. Voor jong én oud

Het zijn de gezinnen en families - ook in Leidschendam-Voorburg - waar waarden en normen worden overgedragen en waar we leren samenleven. We ontvangen en geven er liefde, toewijding en inzet. Juist omdat het belang van een sterke samenleving geen vanzelfsprekendheid meer is, willen wij een extra inzet om jongeren actief te betrekken bij de samenleving. Met het grootste deel van onze jongeren gaat het hartstikke goed: ze zijn gezond, doen naar vermogen mee op school, hebben een rijk sociaal leven en voelen zich goed. Maar we moeten opletten wat de effecten van corona op jongeren zijn.

It takes a village to raise a child: het is onze taak om kinderen thuis en op school goed voor te bereiden op hun rol en plek in de samenleving en de wereld daarbuiten. Goed onderwijs biedt alle kinderen en jongeren de kans om hun talenten te ontwikkelen en uit te groeien tot volwaardige en betrokken inwoners. Hoewel de invloed van de gemeenten op de inhoud van het onderwijs beperkt is, moet er ook op lokaal niveau veel aandacht zijn voor onderwijs. Daarnaast zetten we ons in om eenzaamheid onder onze inwoners, en met name ook bij ouderen, zoveel mogelijk tegen te gaan. We streven naar huisbezoeken voor alle ouderen. We zetten extra in op het bevorderen van contact tussen ouderen en jongeren, bijvoorbeeld vanuit de maatschappelijke dienstplicht. Maar wij willen ook dat scholen, bedrijven (MKB) en verenigingen vaker een beroep doen op ouderen om als vrijwilliger, coach of mentor hun kennis en ervaring te delen met jongere generaties. Wij vinden het belangrijk om verbindingen te zoeken en zo de ontmoeting tussen generaties onderling te stimuleren. Dat kan ook op fysieke plekken in de gemeente zoals in een wijk- of verenigingsgebouw of in een bibliotheek: we stimuleren multifunctioneel gebruik van deze 'vindplaten'. De ruimte is immers schaars en die moeten we verstandig gebruiken.

Mensen moeten zich thuis, beschermd en geborgen voelen. Dit geldt te meer voor gezinnen met kinderen en ouderen. Een veilige gemeente vraagt om stevige maatregelen. Geen woorden, maar daden. Wij richten ons in het bijzonder op het tegengaan van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer, diens directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving, zoals ondermijning en woninginbraken. Maar ook op thema's als verkeersoverlast, veilige schoolomgeving en openbare ruimte.

Voor zowel jong én oud willen wij:

- ✓ Een bruisend cultureel aanbod en een levendig verenigingsleven.
- ✓ Het CDA staat voor een levendige gemeente waar cultuur, muziek, dans en toneel actief bevordert wordt voor uitoefening en beleving door jong en oud. Het CDA zal zich voor een actief gemeentebestuur blijven inzetten;
- ✓ Wijkverenigingen hebben een cruciale rol in de gemeente en dat willen we behouden;

- ✓ Er blijven drie bibliotheken bestaan (in Leidschendam, Voorburg en Stompwijk). Met innovatie blijven we werken aan een aantrekkelijk en toegankelijke ontmoetingsplek voor zowel jong en oud;
- ✓ De coronacrisis heeft veel impact gehad op sportverenigingen en culturele instellingen. We zorgen ervoor dat er geen verenigingen of instellingen omvallen door de coronacrisis. We houden daarbij ook ruimte voor de nieuwe manieren van sport en cultuur die zijn ontstaan tijdens de coronacrisis;
- ✓ De evenementen die er nu zijn, zoals de Vlietdagen, het Huygensfestival, de Stompwijkse Paardendagen en het Cultureel Zomerfestival, willen we behouden. Evenementen dragen bij aan de leefbaarheid van stad en platteland;
- ✓ Vrijwilligers zijn de motor van veel verenigingen en evenementen. Met de vele vrijwilligers die zich ieder jaar inzetten om dit mogelijk te maken, zijn verenigingen en evenementen ook van de samenleving zelf. Het zorgt voor ontmoeting, biedt een podium voor verenigingen en culturele instellingen en zorgt ervoor dat mensen op een eenvoudige manier kennismaken met cultuur. We gaan daarom het vrijwilligersklimaat en -beleid binnen verenigingen helpen te verbeteren onder andere door de basis ervan te professionaliseren.
- ✓ We breiden het budget van Vlietwensen uit zodat zij jaarlijks een aantal vrijwilligersbeurzen kan uitkeren opdat verenigingen de structurele inzet van vrijwilligers kunnen belonen met een fiscaal vrijgestelde tegemoetkoming in de kosten;
- ✓ We stimuleren sport in buiten- en binnenruimte;
- ✓ We willen dat sportclubs meer mogelijkheden krijgen hun sponsoruitingen vanaf de sportvelden naar de omgeving te richten, zodat ze meer mogelijkheden hebben om inkomsten te verkrijgen;
- ✓ Het CDA is tegen reclames voor gokken in de openbare ruimte en met name ook bij sportvelden en scholen;
- ✓ Voor hen die het nodig hebben, houden we de Ooievaarspas in stand;
- ✓ Subsidietafels hebben als doel om de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties te stimuleren. Samenwerking tussen maatschappelijke organisaties kan een voorwaarde zijn voor een toekenning van subsidies;
- ✓ Door corona hebben we meer oog voor onze lokale omgeving doordat we meer wandelen. We stimuleren een aantrekkelijke en groene buitenruimte bijvoorbeeld met het uitzetten van goede wandelpaden en voorzieningen in de parken;
- ✓ Lezen is belangrijk voor jong én oud; bibliotheken hebben hierin een belangrijke functie. Wij koesteren die. Zo stimuleren we de samenwerking met scholen;
- ✓ Voor kinderen uit groep 7 die nu een boek van de gemeente ontvangen, willen we in plaats daarvan een gratis e-reader. We doen dat stapsgewijs en beginnen bij de kinderen uit minima-gezinnen;

- ✓ We vragen de ouderen hoe zij willen bijdragen in onze gemeente, bijvoorbeeld door het contact leggen met inwoners die zich eenzaam voelen;
- ✓ We waarderen de rol van de wijkagent in onze wijken en kernen. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig en benaderbaar zijn in de buurt;
- ✓ Wij willen dat de gemeente samen met politie, Belastingdienst en andere organisaties optrekt om ondermijning tegen te gaan;
- ✓ We willen een nul-beleid voeren als het gaat om coffeeshops in onze gemeente;
- ✓ Het CDA zet in op strenge handhaving van het lachgas verbod;
- ✓ Wij willen dat (mobiel) cameratoezicht een mogelijkheid is om in te zetten op plekken met langdurige ernstige overlast of onveilige situaties. Cameratoezicht werkt preventief, draagt bij aan de veiligheidsbeleving en ondersteunt de opsporing van daders;
- ✓ Op hogere leeftijd worden ouderen kwetsbaarder voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet. Dit heeft een grote impact op hun gevoel van veiligheid. Wij geven meer voorlichting en willen dat de politie, banken en bedrijven extra aandacht geven aan meldingen en aangiftes hiervan;
- ✓ We hebben aandacht voor de oorzaken van gevoelens van onveiligheid en pakken deze zo mogelijk samen met bewoners aan. Mensen zelf vormen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Initiatieven zoals buurt WhatsApp-groepen en buurtouders die jongeren aanspreken, stimuleren we;
- ✓ We willen dat de gemeente de regie pakt op thema's als leegstand, aantrekkelijke groene en schone openbare ruimte en veiligheid. Oplossingen worden in samenspraak met lokale ondernemers bedacht.

Voor jongeren willen wij:

- ✓ De gemeente koopt coaching in ten behoeve van jeugdtrainers zodat zij leren omgaan met jongeren die bijzondere aandacht nodig hebben;
- ✓ We verbinden sport, cultuur, onderwijs en de gemeente via combinatiefunctionarissen, waarvoor cofinanciering vanuit het Rijk beschikbaar is. Hierdoor kunnen we bijvoorbeeld het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod uitbreiden in zowel het primair als het voortgezet onderwijs;
- ✓ De vijver voor de *Mall of the Netherlands* bouwen we om tot een stadsstrand en een DJ-booth in de buitenlucht. Dit zullen we doen in nauw overleg met de directie van de *Mall*;
- ✓ Als jongeren zich verantwoordelijk gedragen, mogen ze gewoon zwemmen in de Vliet. Hiertoe worden in overleg met de provincie gebieden aangewezen waar ze veilig kunnen zwemmen;

- ✓ Speelveldjes en trapveldjes vormen een heel welkome voorziening voor jongeren die in hun buurt willen sporten. Indien voor de aanleg hiervan initiatieven komen vanuit de inwoners, dan zal de gemeente hier, zo mogelijk, positief op reageren;
- ✓ Gymzalen moeten in scholen worden gebouwd waar het kan;
- ✓ Er wordt in de bestaande MeerJarenPlan Onderwijs aandacht gevraagd voor duurzame renovatie, groene schoolpleinen en het binnenklimaat. Ook ventilatie is een steeds belangrijker thema. Ouders wordt gevraagd hierbij mee te denken;
- ✓ Bij leerlingenvervoer staat in Leidschendam-Voorburg het belang van het kind voorop en niet die van de school of andere belangen;
- ✓ De gemeente draagt actief bij dat scholen en instellingen elkaar weten te vinden: er wordt nauw samengewerkt bij het ontwikkelen en uitvoeren van preventieprojecten. Een kindcentrum is meer dan alleen een school met kinderopvang en een BSO-aanbod;
- ✓ We willen professionals in onze wijkteams die zelf aan de slag gaan met wat nodig is voor onze inwoners. Zij moeten zich meer gaan richten op voorkomen van gezondheidsproblemen;
- ✓ Wij willen een duidelijke afbakening wat jeugdzorg is en wat valt onder gewone opvoeding. Ook maken we duidelijke afspraken met huisartsen en andere verwijzers. Wij willen af van ingewikkelde aanbestedingen en willen langdurige contracten binnen de jeugdhulp en de WMO zodat er duurzaam gewerkt kan worden. Daarmee sturen we op kwaliteit;
- ✓ Een goede zorg bestaat natuurlijk uit een goede samenwerking met huisartsen. We hebben goed contact met de huisartsen en overleggen met hen over de mogelijkheid tot inzetten van praktijkondersteuners voor de Jeugdhulp.

Voor *ouderen* willen wij:

- ✓ Wij zetten in op het behoud van voorzieningen zoals een huisarts, supermarkt, en pinautomaat, in de buurt;
- ✓ Bij het bouwen van woningen voor senioren, vragen we eerst wat de senioren willen en we hebben extra aandacht voor de bereikbaarheid van voorzieningen zoals een huisartsenpost en een apotheek, maar ook de veiligheid van de leefomgeving. Daarnaast zetten we in op een betere doorstroom van senioren van sociale huurwoning naar seniorenwoningen of een woonzorgcomplex. Dit zorgt ervoor dat senioren niet meer zo lang in veel te grote ongeschikte woningen blijven wonen en er plek vrij komt voor bijvoorbeeld starters;
- ✓ We ondersteunen verpleeghuizen die ruimte nodig hebben om uit te breiden. Daarnaast zorgen we voor een gevarieerd aanbod van nieuwe vormen van wonen en zorg;

- ✓ We willen het oprichten van zorgcoöperaties faciliteren. We faciliteren en zorgen voor snellere behandeling van aanvragen voor mantelzorgwoningen en familiehuizen;
- ✓ Wijkcentra waar buurtgenoten elkaar kunnen ontmoeten en kunnen leren kennen zijn onmisbaar. Dit kunnen ook plekken zijn waar huisartsen en andere zorgverleners dicht bij de mensen kunnen werken. We ondersteunen en stimuleren projecten die generaties en culturen met elkaar in contact brengen;
- ✓ Vervoersmogelijkheden voor senioren en mensen met een beperking moeten binnen de gemeente op orde zijn. We brengen de bestaande mogelijkheden verder onder de aandacht. Hierbij is ook aandacht voor maatschappelijke initiatieven zoals een belbus of buurtvervoer;
- ✓ Op hogere leeftijd worden ouderen kwetsbaarder voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet. Dit heeft een grote impact op hun gevoel van veiligheid. Wij geven meer voorlichting zoals over het herkennen van online fraude. We willen dat de politie, banken en bedrijven extra aandacht geven aan meldingen en aangiftes van ouderen;
- ✓ Digitalisering: wat zou het mooi zijn als jongeren ouderen daarbij helpen! Daar gaat de gemeente budget voor reserveren en een plan voor maken, waar ze de jongeren bij betreft. En waar we glasvezel kunnen aanleggen, doen we dat;
- ✓ De gemeente blijft telefonisch bereikbaar en je kunt nog steeds alles ook op papier doen als je dat wenst;
- ✓ Voor minder-validen is de oversteeftijd vaak te kort. Daarom maken we de aftellingstijd van de voetgangerslichten langer;
- ✓ Toegankelijkheid en bereikbaarheid van openbare gelegenheden, openbaar vervoer en gemeentelijke panden voor inwoners conform het VN-verdrag Handicap zal uitgangspunt zijn voor herinrichting van de leefomgeving.

5. Duurzaamheid, economie en energietransitie

Het CDA wil dat Leidschendam-Voorburg in 2050 een CO2-neutrale gemeente is. 'De wereld mooier achterlaten dan dat we haar aantreffen', ofwel goed 'rentmeesterschap' vormt de kern van de CDA-visie op duurzaamheid. In 2019 heeft de gemeenteraad 'Het uitvoeringsprogramma duurzaamheid'³ goedgekeurd en het lokale energiestrategie rapport is in juni verschenen. Er is enige voortgang geboekt, maar het is duidelijk dat we op een keerpunt staan. De tijd van studies is voorbij en nu moeten we keuzes maken en daadwerkelijk in actie komen. We kunnen het geld maar één keer uitgeven.

In het lokale energiestrategie rapport wordt voorgesteld de energietransitie per wijk aan te pakken. Het CDA ondersteunt dit, want zo kunnen per wijk de burgers meedenken over de oplossingen. We zien ook dat deze wijkgerichte aanpak ervoor kan zorgen dat mensen gaan afwachten 'tot ze aan de beurt zijn'. Daar zijn we tegen want de burgers kunnen nu al veel doen, en de gemeente moet dat stimuleren en subsidiëren.

Het CDA Leidschendam-Voorburg vindt dat we onze duurzaamheidsdoelen in 2050 alleen kunnen bereiken als iedereen - de overheid, de burger en MKB - samenwerkt. Daarnaast moet de luchtkwaliteit in onze gemeente uiterlijk in 2030 voldoen aan de Wereldgezondheidsorganisatie -de WHO- normen (we voldoen er nu niet aan en dit leidt tot gezondheidsklachten van onze bewoners). Een toenemend aantal bewoners ondervindt geluidshinder die voornamelijk wordt veroorzaakt door het verkeer en ook hier zitten we te vaak boven de WHO-norm. Dit leidt ook tot gezondheidsproblemen, terwijl onze gemeente een gezonde leefomgeving moet kunnen bieden.

Onze gemeente heeft een groen landelijk gebied dat bijna net zo groot is als Leidschendam en Voorburg samen en beslaat ongeveer de helft van de totale oppervlakte van onze gemeente. Het CDA heeft oog voor de groene longen van onze gemeente en wil het weidse polderlandschap in stand houden. Een grote rol is hierbij weggelegd voor de inwoners en ondernemers in dit gebied. Kleinschalige of flexibele woningbouw kan alleen in samenspraak.

Voor de levensvatbaarheid van de landbouw is het belangrijk ruimte te bieden aan nevenactiviteiten van boeren, zodat zij het landschap kunnen blijven beheren en verantwoord voedsel kunnen produceren.

- ✓ Huishoudens ontvangen een voucher die ze kunnen inwisselen voor een advies op maat voor duurzaamheidsmaatregelen;
- ✓ De subsidiemiddelen die de gemeente tot haar beschikking heeft om duurzaamheidsmaatregelen te bevorderen, moeten vooral naar verbeteringen gaan en niet vooral naar de communicatie;

3

<https://lv.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/6a5c41f3-248b-42db-b3fb-e50d8a757521?documentId=58c62e33-13f4-4bd1-9de8-7107a4ced719>

- ✓ Speciaal beleid wordt gevoerd om huurders ook te laten profiteren van de ondersteuningsmaatregelen en subsidies voor investeringen in duurzame maatregelen in het huis.
- ✓ Het CDA wil dat de gemeente duidelijk aan de inwoners communiceert of ze een risico lopen op wateroverlast in verband met het veranderende klimaat. De gemeente stimuleert vergroening van tuinen en vergroening van de wijk, om hevige buien beter te kunnen opvangen, de temperatuur op warme dagen naar beneden te brengen en een beter leefklimaat te creëren;
- ✓ Naast de wijkgerichte aanpak, stimuleert de gemeente burgers en burgerinitiatieven om nu al te beginnen met de energietransitie en niet te wachten totdat ze 'aan de beurt zijn'. Zo kan bijvoorbeeld verwarmingen met infrarood panelen of de keuze voor een cv-ketel met een warmte compressie pomp ook gesubsidieerd worden. Ook kunnen we burgers subsidiëren die eerder van het gas afgaan;
- ✓ We betrekken nadrukkelijk het lokale MKB om te kijken wat zij kunnen bieden in de energietransitie en het duurzaamheidsaanbod;
- ✓ Er is een grote behoefte aan bedrijfsverzamelgebouwen bij lokale bedrijven en ZZP'ers. Meer dan 250 bedrijven en ondernemers werken momenteel verspreid over vijf – vaak tijdelijke – gebouwen in onze gemeente zoals Alpha, de Uni, de Overkant, Sector V en op de Herenstraat. De gemeente denkt actief mee over nieuwe ruimtes waar zij kunnen werken, idealiter centraal, in de buurt van voorzieningen, geclusterd – zeker voor zorgondernemers - en waar mogelijk permanent;
- ✓ Veel van onze bedrijven en ondernemers hebben coronasteun ontvangen en zijn daar blij mee. Tegelijk weten we dat een deel van de gevolgen de komende jaren gevoeld gaan worden: uitgestelde belastingen, het terugvorderen van voorschotten etc; de gemeente houdt oog voor deze langetermijn gevolgen en denkt mee over oplossingen;
- ✓ Windturbines horen niet thuis in de bebouwde kom of in gebieden waar inwoners daar direct overlast van ondervinden. Bij nieuwe plannen voor windturbines toets de gemeente vooraf op een goede ruimtelijke inpassing, ook als het gaat om windturbines die vlakbij de gemeentegrens staan;
- ✓ De aanbevelingen over de luchtkwaliteit uit het 'uitvoeringsprogramma duurzaamheid' moeten worden uitgevoerd, ook moet getest worden of deze maatregelen afdoende zijn;
- ✓ De geluidsprofielen die de gemeente hanteert richten zich alleen op de gemeentelijke geluidsbronnen 'omdat de gemeente niet gaat over de provinciale of rijks geluidsbronnen zoals de snelwegen'. Maar de bewoners staan bloot aan het opgetelde geluid en de gemeente, provincie en rijk moeten stoppen om geluid (en luchtkwaliteit) alleen te meten voor hun wegen. Het CDA wil dat de gemeente het voortouw neemt om de opgetelde effecten in kaart te brengen en hier samen met de ander overheden een plan van aanpak maakt en uitvoert;

- ✓ Het CDA vindt dat de A4 en de A12 langs de gemeentegrens een 80 km-zone moet worden (vergelijkbaar met de A20 bij Rotterdam) en wil dat geluidschermen geplaatst worden;
- ✓ Het CDA wil dat de inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente samen besluiten nemen over het unieke groen in het landelijk gebied Stompwijk;
- ✓ We gaan samen met de eigenaar/boeren actief aan de slag met vrijkomende bebouwing, zoals leegkomende stallen, om ruimte te bieden aan een nieuwe bestemming;
- ✓ We willen meewerken aan nieuwe bouwvormen bij agrarische bedrijven en op maat bezien of bedrijfswoningen nodig zijn voor de bedrijfsactiviteiten;
- ✓ Inwoners gaan verantwoordelijk met hun huishoudelijke afval om. Maar als dit niet gebeurt, worden boetes op illegale en verloederende dumping fors verhoogd;
- ✓ We streven naar het realiseren van een afvalbrenngstation binnen de grenzen van onze gemeente;
- ✓ Wij streven naar behoud van de KCA-wagen (klein chemisch afval) van Avalex binnen de gemeente.
- ✓ Het CDA wil de jaarwisseling op alternatieve wijze organiseren waarbij tegelijkertijd een vuurwerkverbod wordt ingevoerd;
- ✓ Wij willen geen 'brandnetel-city' worden. Daarom brengt de gemeente in kaart wat het zou kosten indien het onderhoudsniveau van het openbaar groen in wijken met één niveau (b.v. van b naar c) omhoog zou gaan.

6. Relatie met randgemeenten

Onze gemeente wordt omringd door de gemeenten Den Haag, Rijswijk, Zoetermeer, Zoeterwoude, Voorschoten en Wassenaar. We voelen daarbij vooral de druk en ambitie van de gemeente Den Haag, bijvoorbeeld met de plaatsing van de windturbine bij het Zeeheldenkwartier, iets wat we nooit meer mee willen maken. In de afgelopen periode heeft de ontwikkeling van de Binckhorst en de ontsluiting daarvan met een tramtracé menig inwoner, met name in Voorburg-West, in beweging gebracht. In de komende periode zal de ontwikkeling van de Binckhorst verder vorm krijgen en opnieuw op de agenda staan.

Samen met de gemeente Zoetermeer ontwikkelde onze gemeente de Driemanspolder tot een aantrekkelijk en recreatief polderlandschap. Voor het CDA staat de zelfstandige positie van onze gemeente, inclusief Stompwijk, niet ter discussie. Als CDA kijken we niet naar wat ons scheidt, maar naar wat ons samenbindt. Met de ons omringende gemeenten bieden we een plaats waarin inwoners zich veilig en geborgen weten. We werken samen in de Veiligheidsregio, bij de arbeidsparticipatie en we delen de natuurwaarden die onze gemeenten omgeven. Van belang is dat we in ons dichtbevolkte gebied goed samenleven en niemand uitsluiten. We gaan op zoek naar een nieuwe gemeenschappelijkheid.

In deze gemeenschappelijkheid hoort dat we samenwerken en de ander de kans geven, de gunfactor. Voor de gemeente betekent dit inzet op maatschappelijk eigenaarschap en publieke verantwoordelijkheid. Inwoners en bestuur dienen wederzijds betrokken te zijn. De juiste 'checks-and-balances' dienen aanwezig te zijn.

De inzet van het CDA is daarom in de komende periode gericht op:

- ✓ Leidschendam-Voorburg blijft een zelfstandige gemeente;
- ✓ Stompwijk hoort bij Leidschendam-Voorburg en vormt een mooie gemeenschap in het groen binnen onze gemeente;
- ✓ Inwoners worden vroegtijdig en nauw betrokken bij ontwikkelingen aan onze gemeentegrenzen en krijgen hier invloed op. We gaan experimenteren met meerdere participatie-instrumenten;
- ✓ Bij ontwikkelingen aan onze gemeentegrenzen zoeken we naar gedeelde belangen;
- ✓ Bij ontwikkelingen aan onze gemeentegrenzen wordt de gemeenteraad zo vroeg mogelijk betrokken. Andersom betrekken wij buurgemeenten zo vroeg mogelijk bij ontwikkelingen aan onze kant van de gemeentegrens;
- ✓ Het CDA zet zich in om in samenwerking met de regio, de Rijksoverheid, NS, ProRail, de Provincie Zuid-Holland en andere noodzakelijke partijen, een plan te maken voor de realisatie van de Huygenstunnel (2040), waarbij de Utrechtsebaan, de spoorlijn en een eventuele lightrail verbinding onder de grond komen te liggen. Hierdoor ontstaat een betere bereikbaarheid en wordt de vervoerscapaciteit van en naar Den Haag verhoogd. Een verbinding op maaiveldniveau vinden wij onacceptabel en is geen

- duurzame oplossing. De luchtkwaliteit in Leidschendam-Voorburg verbetert en de geluidsoverlast wordt gereduceerd. De nieuwe ruimte geeft de mogelijkheid tot het ontwikkelen van nieuwe woningen voor Voorburg en Den Haag en 'last but not least' de uitbreiding van de groene long voor Leidschendam-Voorburg door herstel van de historische tuin van Huygens' Hofwijck in haar oude glorie;
- ✓ De bouwontwikkelingen in De Binckhorst mogen niet tot (verkeers-)overlast zorgen in Voorburg-Noord;
 - ✓ We willen geen hoogwaardig openbaar vervoer over de Prinses Mariannelaan of de Geestbrugweg;
 - ✓ Periodiek vindt overleg plaats tussen de gemeenteraden van onze en buurgemeenten, zodat standpunten gewisseld kunnen worden en besluitvorming afgestemd kan worden;
 - ✓ Het CDA steunt het (private) initiatief om in de Driemanspolder een theehuis te vestigen. Dat zou fantastisch zijn voor de fietsers en wandelaars.

7. Financiën

Een eerlijke economie vraagt om gezonde overheidsfinanciën, lagere lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Dit is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld van de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van onze gemeente. We hebben de overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn. Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

- ✓ Sparen en weerstandsvermogen: De hoogte van de gemeentelijke uitgaven en investeringen vormt geen doel op zich. Ze dragen bij aan een maatschappelijk doel. We leven niet in de waan van de dag. We zorgen dus ook voor voldoende weerstandsvermogen. Waarbij we sparen voor gewenste investeringen;
- ✓ Transparantie: Er is niets geheim aan de uitgaven van de gemeente. Om die reden ontvangen inwoners, bijvoorbeeld bij hun OZB-aanslag, een korte weergave van de uitgaven van het vorige jaar. Declaraties van bestuurders worden op de gemeentelijke website bekendgemaakt. Op de site is ook een duidelijk overzicht te vinden van instellingen die van de gemeente subsidie ontvangen en de taken die men uitvoert. Dit geldt ook voor politieke partijen: zij verantwoorden jaarlijks openbaar hun inkomsten en uitgaven;
- ✓ Grondexploitatie: de gemeente moet er zijn voor haar inwoners en de belangen van haar inwoners vooropstellen. Het bouwen van woningen of het verkopen van grond mag niet bedoeld zijn om de begroting sluitend te krijgen. De lokale overheid moet een ordelijk financieel beleid voeren en reserveren voor te voorziene lasten van onderhoud van de openbare ruimte en herstructurering;
- ✓ Ook voor de gemeentelijke financiën geldt de menselijke maat. De gemeente staat in dienst van de gemeenschap en zo moet er ook met geld worden omgegaan. Ons uitgangspunt is dat we de Onroerend Zaak Belasting (OZB) enkel verhogen boven de inflatiecorrectie;
- ✓ Startende ondernemers betalen de eerste twee jaar geen OZB;
- ✓ Voor wat betreft de hondenbelasting moeten de voorzieningen die de gemeente treft (opruimzakjes etc. en herstel van kuilen, maar niet de hekken van de losloopgebieden) doorberekend worden. Maar de huidige regeling dat je voor een tweede hond het dubbele tarief betaalt moet worden afgeschaft.

Onze waarden:

1. *Het CDA is de partij die onze gemeente beter wil maken voor onze inwoners, onze kinderen en de generaties daarna. We noemen dit **rentmeesterschap**. Rentmeesterschap is de vraag stellen: "Zijn wij goede voorouders?" Generaties zijn met elkaar verbonden en daarom zijn mensen geroepen tot een duurzame zorg voor natuur en cultuur in onze gemeente en het vernieuwend en creatief doorgeven wat van waarde is;*
2. *Het CDA is een brede volkspartij. Mensen zijn met elkaar verbonden en zijn het gelukkigst als zij met anderen leven en worden gezien en gewaardeerd. Mensen die kwetsbaar zijn geworden verdienen steun, van hun zorgzame medemensen en van een beschermende overheid. We noemen dit **solidariteit**. Dat betekent dat we er zijn voor ondernemers, werkenden en werkzoekenden, voor ouderen en jongeren, voor vluchtelingen en statushouders, voor alle culturen, voor hen die het moeilijk hebben rond te komen of hun plek te vinden in de maatschappij, voor mensen die eenzaam zijn en voor de mensen die het goed voor elkaar hebben;*
3. *We geloven in **gedeelde verantwoordelijkheid**. Dat betekent dat iedereen in de gemeente meedoet om onze gemeente beter te maken. Inwoners, organisaties, bedrijven en overheden zijn samen verantwoordelijk voor elkaar en onze omgeving;*
4. *Besturen met en voor bewoners. De overheid heeft de taak om mens en de natuur tot hun recht te laten komen, het juiste doen, en de mens in waarde te laten en te beschermen zodat iedereen hier vrij en in veiligheid kan leven. We noemen dat **publieke gerechtigheid**.*